

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**طرح استفساریه بند (هـ) تبصره (۱۲) قانون بودجه
سال ۱۴۰۱ کل کشور**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح استفساریه بند (هـ) تبصره (۱۲) قانون
بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۶/۳۰

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۸۱۷

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۸/۱۷

پرومشکده شورای نگهبان

طرح استفساریه بند (هـ) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

درباره‌ی مصوبه

طرح دوفوریتی «استفساریه بند (هـ) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور» را تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی پس از اعلام وصول برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم کردند.

مفاد این طرح که در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۴۰۱/۶/۳۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسید، طی نامه‌ی شماره ۸۲۰/۶۲۵۷۵ مورخ ۱۴۰۱/۷/۴ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۷/۶، این مصوبه را مغایر با قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۳۲۴۱ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه بند

«هـ» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور»

موضوع استفساریه:

آیا منظور از عبارت «معادل حداقل حقوق کارکنان دولت» مذکور در بند «هـ» تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵،^۱ مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال مندرج در جزء (۱) بند «الف» این تبصره^۲ است؟

پاسخ:

بلی، منظور از عبارت «معادل حداقل حقوق کارکنان دولت» مذکور در بند «هـ» تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵، مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال مندرج در جزء (۱) بند «الف» این تبصره است.

۱. بند (هـ) تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی: «هـ- بنیاد شهید و امور ایثارگران مکلف است از محل اعتبارات موضوع ردیف ۱۳۱۶۰۰ جدول شماره (۷) این قانون به جانبازان و آزادگان غیرحالت اشتغال معسر فاقد شغل و درآمد که براساس قوانین نیروهای مسلح مشمول دریافت حقوق وظیفه نمی‌باشند، تا زمانی که فاقد شغل و درآمد باشند، ماهانه کمک معیشت معادل حداقل حقوق کارکنان دولت پرداخت کند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور و بنیاد شهید و امور ایثارگران تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

۲. جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی: «۱- ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان ده درصد (۱۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی به‌گونه‌ای افزایش یابد که مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهداء و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.»

▪ دیدگاه مغایرت

در بند (هـ) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مقرر شده است جانبازان و آزادگان فاقد شغل، مشمول دریافت مبلغی به عنوان کمک معیشت معادل «حداقل حقوق کارکنان دولت» باشند. اما ابهامی که در اجرای این تکلیف قانونی به وجود آمده این است که منظور از عبارت «حداقل حقوق کارکنان دولت» در این بند، همان میزان «حداقل دریافتی» موضوع جزء (۱) بند (الف) همین تبصره است (که مبلغ ۵ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان را به عنوان حداقل مبلغ حکم کارگزینی کارکنان دولت مشخص کرده است) یا اینکه «حداقل حقوق کارکنان دولت» (که مبلغی کمتر از رقم فوق است) موضوع سایر قوانین و مقررات از جمله ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری^۱ مقصود قانون‌گذار بوده است. حال با توجه به اینکه در ادبیات تخصصی حقوق استخدامی، مدلول عبارت «حداقل حقوق کارکنان دولت» متفاوت از «حداقل دریافتی کارکنان دولت» است و معنای روشن آن عبارت از «معادل حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشور» است، استفساریه‌ی حاضر، در حقیقت تفسیر نیست و توسعه‌ی شمول دایره‌ی حکم جزء (۱) بند (الف) نسبت به اشخاص مذکور در بند (هـ) است و در نتیجه مغایر اصل (۷۳) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان^۲ از اصل مذکور است. به عنوان مؤید استدلال فوق در مورد اینکه مصوبه‌ی حاضر ماهیت تفسیری ندارد و در مقام توسعه‌ی شمول جزء (۱) بند (الف) است، می‌توان به قرینه‌ی «والدین شهدا» در متن جزء (۱) اشاره کرد؛ توضیح اینکه اگر واقعاً مقصود قانون‌گذار آن بوده است که به ایثارگران مشمول بند (هـ) همچون مشمولان جزء (۱) بند (الف) «حداقل دریافتی» پرداخت شود نه «حداقل حقوق»، نباید عبارت «والدین

۱. ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب: «ماده ۷۶- حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تبصره - ...»

۲. نظر تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از اصل (۷۳) قانون اساسی: «۱- مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است بنابراین تضییق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر، تلقی نمی‌شود. ۲- ...»

شهدا» را در جزء (۱) ذکر می‌کرد. این نشان از اراده‌ی مقنن در این خصوص است که به «والدین شهدا»، «حداقل دریافتی» پرداخت شود و به دیگر ایشارگران موضوع بند (ه)، «حداقل حقوق» پرداخت شود.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

مفهوم تفسیر، الزاماً تبیین مراد حقیقی متکلم نیست؛ بلکه مفاد تفسیر می‌تواند حکایت از این داشته باشد که معنای مجازی یک واژه مقصود گوینده بوده است. کما اینکه در علم اصول فقه نیز مفهوم «حکومت»، ناظر به مواردی است که متکلم، معنای غیرحقیقی را در برابر یک واژه قرار می‌دهد و مکلف به صورت تعبدی و تنزیلی آن معنا را از آن واژه می‌فهمد. در مصوبه‌ی حاضر نیز، گرچه عبارت «معادل حداقل حقوق»، تعریف اصطلاحی و قانونی خاصی دارد، اما استفساریه‌ی حاضر در مقام بیان آن است که مقصود قانون‌گذار در بند (ه) تبصره (۱۲)، معنای دیگری غیر از «حداقل حقوق» بوده است و مقنن مفهوم «حداقل دریافتی» موضوع جزء (۱) بند (الف) را به صورت مجازی مراد کرده است. بنابراین حکم این مصوبه مصداق تفسیر است و توسعه‌ی قانون نیست و مغایرتی با اصل (۷۳) و تفسیر شورا از این اصل ندارد.

▪ نظر شورای نگهبان

- از آنجا که طرح مذکور تفسیر نیست و قانون‌گذاری جدید محسوب می‌شود، مغایر اصل (۷۳) قانون اساسی و نظر تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان از این اصل شناخته شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir